

“HOGEN MONOGATARI” ASARIDA “BUSHIDO- SAMURAYLAR AXLOQ NORMASI” VA HARBIY DUNYOQARASHNING AKSI

Abubakirov Javoxir Soatulla og‘li

*Sharq mamlakatlari adabiyoti va
qiyosiy adabiyotshunoslik kafedrası,
tadqiqotchisi Toshkent, O‘zbekiston.*

javokhir0921@gmail.com,

+998 90) 3365646

Annotatsiya. *Yaponiya adabiy an‘analari boy va uzoq tarixga ega bo‘lib, yapon adabiyoti uzoq vaqt xitoy adabiyoti ta‘siri ostida bo‘lgan va ko‘p asarlar aynan eski xitoy yozuvida yozilgan. IX asr o‘rtalarida bo‘g‘inli yozuv –kana ning kashf qilinishi Xitoy tili o‘rniga yapon tilida ijod qilish imkonini berdi. Yozuvning kashf qilinishi erta o‘rta asr (IX-XII) larga borib taqaladi.*

Heyan davridan so‘ng Kamakura davri boshlanadi va bu davr ijtimoiy hayoti va madaniyati ham Heyan davriga nisbatan keskin farqlanib, adabiyotda yangi janrlar paydo bo‘ladi. Qat‘iy maqsadlilik, kuchli iroda kuchi ularni Kamakura davrining barcha davrlarida ularga xos xususiyat bo‘lib saqlanib qolingan. Ular Kanto janglar va harbiy janglar orasida ko‘rsatgan jasorat va qahramonliklari, o‘z dushmanlariga qarshi vahshiyona jasorati va qat‘iy shafqatsizlik, o‘z rahbarlariga ergashgan burch tuyg‘usi, vassal fidoyiliklari ularni asosiy dunyo qarashi sifatida o‘z aksini topdi. Bir tomondan, buddizm g‘oyalari, ikkinchi tomondan, fidoyi jangchi g‘ururi bilan mustahkamlangan bu xususiyatlarning barchasi ular tomonidan madaniyatga singib bordi. Xeyanning turg‘un atmosferasida haqiqatan ham Kanto tog‘laridan toza sog‘lom havo nafasi bor edi. Tushkunlikka tushib qolgan Heyan emotsionalizmi, Heyan nafisligi o‘rniga Kamakuraning o‘ta qo‘pol va hissiyotsiz soddaligi hukm surdi.

Tayanch so‘z va iboralar: *Kamakura davr adabiyoti, Gunki monogatari, Tanka she‘riy janri, Bushido kodeksi, Samuray, Seppuku, Syogun, emakimono.*

Annotation. *Japanese literary tradition has a rich and long history, Japanese literature has long been influenced by Chinese literature, and many works are written in the old Chinese script. In the middle of the 9th century, the discovery of syllabic writing - kana made it possible to write in Japanese instead of Chinese. The discovery of writing dates back to the early Middle Ages (IX-XII).*

After the Heian period, the Kamakura period begins, and the social life and culture of this period differ sharply from the Heian period, and new genres appear in literature. Strict purposefulness and strong will power remained their characteristics in all periods of the Kamakura period. The bravery and manly strength they displayed in Kanto between battles and military engagements, their wild courage and unwavering cruelty against their enemies, their sense of duty to their leaders, and their vassal devotion made them a major worldview. On the one hand, the ideas of Buddhism, and on the other hand,

all these features, strengthened by the pride of a selfless warrior, were absorbed into the culture by them. In the stagnant atmosphere of the Heian, there was indeed a breath of fresh, healthy air from the Kanto Mountains. The sensibility of Heian emotionalism, Heian elegance was replaced by the extremely masculine and artless simplicity of Kamakura.

Key words: Kamakura period literature, Gunki monogatari, Tanka poetry genre, Bushido codex, Samurai, Seppuku, Syogun, Emakimono.

Kirish

O‘rta asrlar, xususan XII – XIV asrlar yapon nasri tarixi taraqqiyotida muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur davrda samuraylik madaniyatining rivojlanish, hamda inson va dunyo haqidagi o‘zgargan tasavvurlarga mos yangi mazmunni o‘zida mujassamlashtirgan, tasviriy va adabiyotning yangi shakli “Gunki” janrining shakllanish davridir. Aynan gunki o‘rta asr (XII – XIV) yapon adabiyotining asosiy janri hisoblanadi. Bevosita, yapon adabiyotshunosligida o‘rta asr gunki janri bo‘yicha tadqiqotlar ishlari olib borilgan. Biroq, uning shakllanish, tadrijiy rivojlanish yo‘llari, janr xususiyatlari masalasi, g‘oyaviy – estetik prinsiplari, poetikasi bilan bog‘liq masalalari kopleks tarzda (to‘liq) o‘rganilmagan. Shu jihatdan, o‘rta asr yapon gunki janrining shakllanishi va taraqqiyot bosqichlarini o‘rganish, uning o‘rta asrlar yapon umumiy adabiy jarayonlaridagi o‘rni va rolini aniqlash kabi masalalar mavzuning dolzarbligini belgilaydi.

Maqsad va vazifalar. Yapon o‘rta asrlar, XII –XIV asrlarni o‘z ichiga oluvchi Kamakura davri adabiyoti, “Bushido” harbiy kodeksini tadqiq qilish, hamda bu davrdagi Hogen monogatari eposini o‘rganish orqali ularning o‘ziga xos jihatlarini ochib berishdan iborat.

Usullar: qiyosiy tarixiy, qiyosiy tipologik tahlil metodlaridan foydalanildi.

Natijalar va mulohaza. Saroy adabiyoti gullab yashnagan va epik janr – monogatari janri rivoj topgan bu -Heyan davri(平安時代, heyan-jidai) da o‘ziga xos shakli va mazmun jihatidan ajralib turuvchi janrlar: “Yaponiyaning eski va yangi she‘rlari to‘plami” (古今和歌集, “Kokinvakasyu”) antologiyasidagi (905y) o‘ziga xos tanka poetikasi yaratilgan; “Ise haqidagi hikoya”(伊勢物語, “Ise monogatari”) (931y) da o‘z aksini topgan Heyan romanining maxsus shakli shakllangan; “Tosadan shaharga sayohat kundaligi” (土佐日記, “Tosa nikki”)(935y) dagi nikki janri va “Bosh tomondagi qaydlar” (枕草子, “Makura-no sosi”)(996y) asaridagi dzuyxisu janrlari paydo bo‘ladi.

Heyan davri o‘tib ketdi. Bu Yaponiya tarixida qorong‘u davr boshlanganidan darak edi. Fuqarolar urushlari, o‘zaro ichki nizolar, cheksiz to‘qnashuvlar bo‘roni va o‘z maqsadi sari intiluvchi feodalizm dunyoga keldi va mustahkamlandi. Mamlakatda harbiy boshqaruvi tizimi o‘rnatildi, imperator Kiotodagi saroyining bekiga aylandi, uning oliy hokimiyati faqat qo‘g‘irchoq hokimiyatga aylandi. Uning o‘rnini syogun, davlatning harbiy hukmdori, feodallar boshlig‘i, barcha viloyatlarning qudratli hukmdori egallab, o‘z hududlarini o‘z vassallari o‘rtasida taqsimlab berdi. Imperator muqaddas shaxs, xudolarning bevosita avlodi, u xalq va ular o‘rtasida vositachi,

muqaddas hokimiyatning barcha imtiyozlariga, har qanday hurmat va extiromiga ega. 19-asrning ikkinchi yarmigacha davom etgan harbiy rejim mamlakatning butun hayotida ajralmas tarzda hukmronlik qildi, uning tarixini, madaniyatini belgilab berdi va yapon jamiyati, hayoti, madaniyati va dunyoqarashi uchun eng xos bo‘lgan elementlarni yaratdi.

Shunday qilib, ko‘p asrlar davomida hokimiyat tepasida bo‘lgan eski qabila aristokratiyasi o‘rnini shyogunning shaxsiy xizmatkorlari va kichik xizmat zodagonlaridan tashkil topgan harbiy-mahalliy zodagonlar - bushi (yoki samuraylar) egalladi. o‘shandan beri Yaponiyada davlatning harbiy boshqaruv tizimi - syogunat ko‘p asrlar davomida hukmronlik qildi. 12-asr oxiriga kelib mamlakatda klassik feodal ierarxiyasi shakllandi, uning iqtisodiy asosini feodal munosabatlar tashkil etdi. Yirik er egalari er uchastkalarini olgan dehqonlar va mayda feodallar ularning vassaliga aylandi va harbiy xizmatni o‘tashga majbur bo‘ldi. Bu munosabatlarning yangi axloqiy asoslari ham shakllandi. Ularning ifodasi feodal sharaf va axloq kodeksi bushido (jangchining yo‘li) edi. O‘rta asrlar yapon madaniyatining butun ruhiga sezilarli ta’sir ko‘rsatgan ushbu kod samuray uchun qarashlar va xatti-harakatlar normalarining butun tizimi edi. U vassalni nafaqat xo‘jayinining hayoti, mulki va mulkini himoya qilishga majbur qildi, balki unda mardlik, o‘z xo‘jayiniga fidoyilik, va o‘limni mensimaslik ruhini tarbiyalashga chaqirildi.

「師匠(ししょう)の前(まえ)に立(た)つ時(とき)は、父子(ふし)を振(ふ)り返(かえ)るな」

"Xo‘jayinning oldida turganingizda, ota yoki o‘g‘ilga orqaga qaramang".

武士道(ぶしどう) Bushidoni insonning o‘zini o‘zi boshqarishga imkon beruvchi printsiplar to‘plami sifatida ko‘rish mumkin. Ya’ni, - halol va sodiq, muloyim va kamtar bo‘lish, fidoyilikka tayyor va yaxshi obro‘ga ega bo‘lish. Bushidoda biz o‘z-o‘zini nazorat qilish va motivatsiyani saqlash bo‘yicha ko‘rsatmalarni, rivojlaniuchi kerak bo‘lgan psixologik fazilatlar, doimiy o‘sishning ahamiyati, san’atning qadri, hayotimizdagi muhim narsalarga sodiqlikni ko‘rishimiz mumkin. Samuraylar sinfi Yaponiyaning 36-imperatori Kotoku (645-650) 645- yilda himoya qilinishi kerak bo‘lgan hokimiyat uchun kurashdagi g‘alaba natijasida taxtga o‘tirganidan keyin paydo bo‘lgan. Qadimgi tilning yapon lug‘atida "samuray" so‘zi quyidagicha tarjima qilingan: "buyuk odamga xizmat qilish", "xo‘jayinni himoya qilish". Samuraylar jangchilar sinfi - "bushi" bo‘lib, ularning yagona maqsadi xo‘jayinga - "daimyo" ga xizmat qilish va boshqa feodallar bilan urushlarda qatnashish edi. Samuray kodeksi yoki Budoshoshinshu 17-asrda Konfutsiy rohibi Taira Shigesuke tomonidan yozilgan. U 5 asr davomida yapon jangchisi uchun xatti-harakatlar standartlarini ishlab chiqqan samuraylar uchun ta’limotlarni matnda shakllantirgan harbiy tarixchi edi.

Agar 武士道(ぶしどう) "Bushido" so‘zini bo‘g‘inlarga ajratsak, biz semantik tuzilishni ko‘ramiz: "bu" - "jangchi", "nayzani to‘xtatish" ma’nosida. "Nayza bilan urish" emas, ya’ni "to‘xtash". Gap shundaki, inson qurol va har qanday quroldan kuchliroq bo‘lish qobiliyatiga ega, chunki u ularni nazorat qiladi. Keng ma’noda, bu bizni o‘rab

turgan illatlar va vasvasalarga chidamli bo‘lishni anglatishi mumkin.士(シ) "shi" - mahorat, ijtimoiy rol ma'nosida. Buni biz “professionallik” deb atashimiz mumkin. Bu "barglar ostida yashiringan" degan ma'noni anglatuvchi Bushido, Xagakure kitobida quyidagicha yozilgan:

「毎日(まいにち)が前日(ぜんじつ)より良(よ)くなり、翌日(よくじつ)は今日(きょう)より良(よ)くなる。日々(ひび)スキルを向上(こうじょう)させることは生涯(しょうがい)にわたるプロセスです。向上(こうじょう)に終(お)わりはありません。」

"Har kuni oldingi kundan ko‘ra mahoratliroq bo‘ling, ertasi kuni esa bugungidan ko‘ra mahoratliroq bo‘ling. o‘z mahoratini kundan-kunga sayqallash- butun umr - bu yo‘ldir. Yaxshilanishning oxiri yo‘q."

道(みち) "oldin" - yo‘l, usul. Rivojlanish, o‘shish, o‘z-o‘zini takomillashtirish istiqbollari ma'nosi ishlatilishi ham mumkin. Dunyo harakatlanmoqda, unda turg‘un hech narsa yo‘q. Samuray hayotni o‘ziga xos ma'naviy yo‘l deb biladi va uni amalga oshirish uchun hayotning har bir daqiqasini munosib o‘tkazish kerak, chunki hech kim uni qaysi daqiqada qurbon qilish kerakligini bilishga imkon bermaydi.

Asrlar davomida samuraylar bir necha turdagi kodekslarga amal qilishgan, ularning talqini esa samuray urug‘iga va harbiy zodagon a'zosiga qarab o‘zgarib turardi. Bu odob-axloq, ularning jamiyatdagi o‘rni, qanday qilib izzat va ezgulik bilan yashash tarzlarini qamrab oldi. Samuraylar ba'zi bir umumiy qadriyatlarga ega edi, ammo ularda barcha samuraylar amal qilishi kerak bo‘lgan yagona ta'rif yoki yo‘l yo‘q edi. Albatta samuraylar boshqa jangchilar singari jang maydonida amaliy ahamiyatga ega edi.

Yuqoridagi fikrlardan kelib chiqqan holda shunday xulosa chiqarishimiz mumkinki samurai bu o‘z burchiga sodiq, o‘limni yuziga tik boqa oladigan oliyanob shaxsdir. Biz mazkur fikrlarimizga misol tariqasida asardan quyidagi parchani keltirib o‘tamiz:

吉友(よしとも)は敬意(けい)を表(あらわ)してこう言(い)った。

これを家族(かぞく)に渡(わた)します。戦場(せんじょう)に出(で)た時(とき)、生(しょう)のことを考(かんが)えずに死(し)を自分(じぶん)で受(う)け入(い)れるべきです。しかし、先代天皇(せんだいてんのう)の遺志(いし)と命令(めいれい)の意味(いみ)は、命(いのち)を救(すく)うことではなかった。私(わたし)は今(いま)、戦場(せんじょう)で私(わたし)の骨(ほね)を白(しろ)くする準備(じゅんび)ができています。かつて生(い)きたあなたは、必(かならず)この世界(せかい)に戻(もど)ってきて、再(ふた)たび栄光(えいこう)を求(もと)めて努力(どりょく)するでしょう。天(てん)の意志以外何(いしがいな)にも起(お)こらない人生(じんせい)が来(く)るでしょう。そうすれば長年(ながねん)の夢(ゆめ)が叶(かな)い、しばしほっとします。夢(ゆめ)も叶(かな)わずにたった一度(いちど)の人生(じんせい)を諦(あきら)めるのは妄想的(もうそうてき)で可哀想(かわいそう)。

Yoshitomo hurmat bilan dedi:

Men buni oilamga yetkazaman. Jang maydoniga kirganingizda, o‘zingiz uchun o‘limni qabul qilishingiz va hayot haqida o‘ylamasligingiz kerak. Biroq, marhum sobiq imperatorning irodasi va amrining ma’nosi hayotni ayamalikdi. Men endi jang maydonida suyaklarim oqarib ketishiga tayyorman. Bir marta yashab, yana albatta bu dunyoga qaytasiz, keyin yana shon-shuhratga intilasiz. Osmon irodasidan boshqa hech narsa sodir bo‘lmaydigan hayot keladi. Shunda mening ko‘p yillik orzuim amalga oshadi va biroz bo‘lsada ko‘nglim taskin topadi. O‘z orzusini royobga chiqarmay, o‘zining yagona jonini berish-alदानish va ayanchlidir.

Bundan ko‘rinib turibdiki Yoshitomo ham samurai ahloq qoidalariga rioya qiladi va o‘z farzandlarini ham mana shunday g‘oya ostida tarbiyalashga, dunyoni shunday holatda qabul qilishiga harakat qiladi. Bu o‘sha davr uchun hayot haqiqati sifatida tan olinadi va barcha harbiy odamlar bu narsaga sodiq qolishadi. Bunga yana bir misolani ketirib o‘tamiz:

これに對(たい)し、彼(かれ)は次(つぎ)のように答(こた)えた。

詩(し)と音楽(おんがく)は、家臣(かしん)が傾倒(けいとう)すべき芸術(げいじゆつ)です。命(いのち)は彼(かれ)らだけに与(あた)えられるべきです。戦士(せんし)の道(みち)は言(い)うまでもありません。作戦(さくせん)は、あなたの願(ねが)いを伝(つた)えるように命(めい)じられます。古(ふる)い書物(しょもつ)にあるように、まず人(ひと)を従(したが)わせる時(とき)があり、次(つぎ)に人(ひと)に服従(ふくじゆう)する時(とき)が来る。主(おも)なことは、敵(てき)の利点(りてん)を奪(うば)うことです。すぐに彼(かれ)に直面(ちよくめん)する！あなたが勝(か)ったとき、あなたの戦士(せんし)を愛(あい)してください。司令官(しれいかん)は国家元首(こっかげんしゆ)が頼(たよ)る人(ひと)であり、戦士(せんし)は司令官(しれいかん)に頼(たよ)る人(ひと)です。身体(しんたい)が肘(ひじ)を導(みちび)くなら、肘(ひじ)は指(ゆび)を導(みちび)く。決(けつ)してそれを忘(わす)れないで。

U bunga javoban shunday dedi:

She’riyat va musiqa bu vassal moyil bo‘lishi kerak bo‘lgan san’atdir. Faqat ulargagina hayotni bag‘shida etish kerak. Jangiching yo‘li haqida esa gapirma ham bo‘ladi. Jang rejasiga kelsak senga o‘z hoxish- istaklaringni etkazish buyurildi. Qadimgi kitoblarda shunday deyiladi: avvaliga odamlarni bo‘ysindiradigan vaqt bo‘ladi, keyin esa sen odamlarga bo‘ysinadigan vaqt bo‘ladi. Asosiysi dushmani ustunlikdan mahrum etish. Tezlik bilan unga yuzma-yuz chiq!. G‘alaba qozonganingda o‘z jangchilaringga muhabbat qo‘y. Qo‘mondan bu – davlat boshlig‘i tayanadigan kishi, jangchi bu – qo‘mondan tayanadigan kishidir. Agar tana tirsaklarni boshqarsa, tirsak barmoqlarni boshqaradi. Buni hech qachon esingdan chiqarma.

Yuqoridagilar bilan bir qatorda kamakura harbiylari orasida shunday urf-odatlar bor bo‘lganki, bular qaysidir ma’noda bo‘lajak urushga ozgina bo‘lsada ta’sirini o‘tkazgan desak mubolag‘a bo‘lmaydi. Xususan, jang boshlanishi oldidan harbiy qo‘mondon yoki jangchi o‘z avlodini ya’ni qaysi honadon uru‘gidan chiqqanligi qanday

qahramonliklari bilan mashxur ekanligi takidlab o‘tishi lozim bo‘lgan. Biz asardan aynan o‘zini tanishtirish odati tasvirlangan parchani keltirib o‘tamiz.

名前(なまえ)は大声(おおごえ)で鳴(な)り響(ひび)きました :

私(わたし)は桓武天皇(かんむてんのう)の12代目(だいに)の子孫(しそん)、平貞盛將軍(たいらのさだもりしょうぐん)の末裔(まつえい)、忠盛の孫(まご)の正統(せいとう)な嫡男(ちやくなん)、安芸国(あきこく)の支配者(しはいしゃ)、京盛(きょうもり)、重盛(しげもり)の補佐(ほさ)です。私は19歳です。戦闘(せんとう)に参加(さんか)するのはこれが初(はじ)めてです。天西島(てんにしじま)の八郎(はちろう)、こっちに来(き)て姿(すがた)を見(み)せてくれ。これを聞(き)いた者(もの)は恐怖(きょうふ)に襲(おそ)われた。

Ismlar baland ovozda yangradi:

Men imperator Kammuning 12-avlodiman, general Taira no Sadamorining so‘nggi avlodi, Tadamorning nabirasi Aki viloyatining hukumdori Kyomorning qonuniy merosxo‘ri, Shigemorning yordamchisiman. Yoshim 19 da. Hozir jangda birinchi marta qatnashayabman. Tinzey orolidan bo‘lgan Hachiro chiq bu yoqqa, menga o‘zingni ko‘rsat. Buni eshitib qolganlar qo‘rquv iskanjasida qoldi.

Yuqoridagi parchani tahlil qilar ekanmiz, samurayning kelib chiqishi ham uni odamlar orasidagi obro‘sigga qaysidir ma‘noda o‘z ta‘sirini o‘tkazgan. Shu sababli ham ular o‘z nomlarini tarix zarvaraqlarida dovyurak, oliyjanob sifatida saqlanib qolishi uchun ham bushido kodekslariga sodiq qolishgan. Shu bilan birgalikda samuraylar rituellarga ham qattiq amal qilishgan va uni avloddan-avlodga o‘tishiga amal qilishgan. Mana shu fikrimizga dalil sifatida asardan quyidagi parchani keltirib o‘tamiz:

王都で逃亡者(とうぼうしゃ)とみなされることを恐(おそ)れ、白河(しらかわ)に残(のこ)しておきたかったが、武士(ぶし)の甲冑(かっちゅう)や兜(かぶと)に嫉妬(しつと)した盗賊(とうぞく)に殺(ころ)されるのではないかと恐(おそ)れた。しかし兄(あに)の甲冑(かっちゅう)は代々受け継(つ)がれ、彼(かれ)が着(き)ていた甲冑(かっちゅう)は先祖(せんぞ)のものだった。はい、生(い)きているうちに外(はず)すのはもったいないです。そのため、兄弟(きょうだい)たちは鎧(よろい)を脱(ぬ)ぐことなく旅(たび)を続(つづ)けました。

Poytaxtda esa uni qochqin deb hisoblashlari mumkinligidan qo‘rqib, uni Shirakavada qoldirmoqchi bo‘lishdi, lekin jangchining zirhi va dubulg‘asiga havas qiladigan o‘grilar uni o‘ldirib qo‘yishidan qo‘rqishdi. Ammo akaning qurol-yarog‘i avloddan-avlodga o‘tib kelgan, u kiygan qurol-aslaha ham ota-bobolaridan qolgan. Ha uni ular hayotligida echish uyatdir. Shu sababli ham aka-ukalar qurol-aslahasini yechmagan holda yo‘lda to‘xtamasdan davom etishdi.

Bundan ko‘rinib turibdiki aka-ukalar ham o‘z qadriyatlariga sodiq qolishgan. Hatto o‘lim ularni haëtiga havf solaëtgan bo‘lsa ham ular o‘z ota-bobolaridan qolgan aslahalarini tashlab qochgani yo‘q. Aslida, oddiy inson o‘z hayotini saqlab qolish uchun har narsaga tayyor bo‘ladi. Oddiy odam uchun qurol-aslahaning qadri qaysidir

ma’noda yo‘q bo‘ladi. Chunki u bu narsalarga oddiygin ko‘z bilan qaraydi holos. Samuray esa bunday qila olmaydi. Chunki samurai uchun uyat bu – o‘limdan qattiqdir.

Shu bilan bir qatorda samuraylar o‘rtasida shunday qadriyat ham borki uni oddiy insonlar qabul qilishi juda qiyin desak mubolag‘a bo‘lmaydi. Bu qadriyat mag‘lub bo‘lgan raqibining boshini qilich bilan chopib olishdir. Albatta biz buni tahlil qilar ekanmiz bu amal qandaydir insoniylikdan yiroq tuyiladi. Ammo bunga samuray ko‘zi bilan qaraydigan bo‘lsak, vaziyat boshqacha ma‘no kasb etadi. Ya’ni agar g‘alaba tomon ko‘zi bilan qaraydigan bo‘lsak, bundan keyin raqiblar jang qilishdan oldin ancha teran o‘ylab ko‘rishga majbur bo‘lishadi va bu g‘olibning kelajakdagi urushlariga o‘z ta‘sirini o‘tkazadi. Mag‘lub tomonidan qaraydigan bo‘lsak jangda sharaflil o‘lim topish zindon band qilingandan yaxshiroqligini ko‘rishimiz mumkin. Dushmanning boshini kesish va yig‘ish amaliyeti samuray madaniyatida sharaf namunasidir. Kesilgan boshlar generalga ular qidirilayotgan dushmanlarni o‘ldirganliklari va mukofotlar olish uchun dalil sifatida ham ko‘rsatilgan. Ko‘p raqiblar boshi yuqori obro‘, sharaf va mukofotlarni anglatardi. Shuningdek, samuraylar orasida obro‘li boshlar stol ustiga qo‘yilib, jangchilar oldiga taqdim etilardi va bu kelajakdagi xatolarning oldini olish uchun yordam beradi deb ishonilgan.

Shu bilan birgalikda mag‘lub bo‘lgan samuraylarning sochi 鬃 motodorini kesib tashlash jazosi ham bo‘lgan. Bu tarzda jazolangan samuray o‘z joniga qasd qilishga haqqi bo‘lmagan va u bir umur odamlar orasida sharmanda bo‘lib yurushga majbur bo‘lgan. Yoki rohiblikni qabul qilib bu dunë ishlaridan voz kechib tarki dunë qilgan. Quyida fikrimizga asardan parcha orqali misol keltirib o‘tamiz.

戦(たたか)いの後(あと)、先(さき)の皇帝(こうてい)は少(すこ)しのご飯(はん)を食(た)べ、密(ひそ)かに僧侶(そうりょ)の一人(ひとり)を呼(よ)び、僧侶(そうりょ)になることを決心(けっしん)しました。

Sobiq imperator jangdan so‘ng guruchdan ozgina yeb bo‘lib, oldiga rohiblardan birini yashirincha chaqirtirdi va motodorisini kestirib rohib bo‘lishga qaror qildi.

Yuqorida misollarda asosan samuraylarning qahramonliklari, dovyurak ekanligini madh etuvchi matnlarga to‘xtalib o‘tdik. Ammo shuni aytishimiz kerakki tangananing ham ikki tomoni bo‘lganidek samuraylarning ham boshq qiyofasi borki biz u tomon haqida ham so‘z yuritishga qaror qildik.

Samuraylarning vahshiy odatlari bor edi, ulardan eng diqqatga sazovorlaridan biri bu切捨御免 (kiri-shite gomen) - samuraylarni jamiyatning quyi qatlamidan bo‘lgan odamlar haqorat qilganida ularga qilichida zarba berish huquqi edi. Bu qoida tufayli qanchadan- qancha begunoh odamlar o‘lim topgan, yoki bir umurga majruh bo‘lib qolgan.

Qurol yoki ko‘nikmalarni sinab ko‘rish uchun inson raqibiga hujum qilish uchun 辻斬(Tsujigiri) (chorrahada o‘ldirish) Edo davrining boshida taqiq chiqarilgunga qadar keng tarqalgan odatlardan biri edi. O‘rta asrlarda bu atama samuraylar o‘rtasidagi an’anaviy duellarni nazarda tutgan, ammo Sengoku davrida keng tarqalgan

qonunsizlik va samuraylarning nazoratsizligi tufayli ko‘p begunoh odamlarning o‘ldirilishiga olib kelgan.

Samuraylar munosib raqiblarning kesilgan boshlarini bezash va ularni namoyish qilish uchun marosimlar uyushtirib mag‘lub bo‘lganlar boshlarni yig‘ishardi. Samuraylar jinoyatchilarga nisbatan turli shafqatsiz jazolarni qo‘llaganlar. Meyji inqilobiga qadar eng ko‘p uchraydigan o‘lim jazolari boshini kesish, o‘limdan keyin boshini sharmanda qilib shilish, xochga mixlash va o‘t qo‘yish orqali o‘ldirish edi.

Albatta yuqorida ta’kidlab o‘tganimiz kabi xususiyatlar ko‘p tilga olinmasada bu haqiqat va undan yuz o‘girishning hech iloji yo‘q. Agar masalaga boshqa tomondan qaraydigan bo‘lsak, yuqoridagi kabi xususiyatlar samuraylarga jang maydonida juda qo‘l kelgan. Ular jangda shavqatsizlik bilan juda tez harakat qila olgan va tezroq qaror qabul qilishgan. Bu narsa urush nihoyasiga juda katta ta’sir o‘tkazgan. Shu sababdan ham biz yuqoridagi xislatlarni qoralab ham yaxshilay ham olmaymiz va o‘rtada masofa saqlagan holda tahlil qilamiz holos.

ADABIYOTLAR RO‘YHATI:

- 1.Жирмунский В.М. Сравнительное литературоведение: Восток и Запад. Избр.тр. –Л.: Наука, 1972. 495 с.
2. История всемирной литературы. Том 3, -М. 1985.658 с.
- 3.К. Рехо. Современны японский роман. –М. “Наука” . 1999. 560 с.
4. ХализевВ. Теориялитературы. - М.: 2000. 280 с.
- 5.Н.Конрад. Японскаялитературав образсахи очерках.1991. 553 с.
6. Н. Чегодар “Литературный жизн Японии между двумя войнами” -М.: 1977. 380 с.
- 7.Н. Мешеряков “Книга Японскихсимволов” 2004. 510 с.
- 8.Конрад Н.И. Очерки японской литературы. – М.: Художественная литература, 1973. 466 с.
9. Конрад Н.И. Избранные труды. Литература и театр. – М.: Наука, 1978. 462с.
- 10.織田作之助.西鶴新論.天地書房, 昭和23. 211 p.
- 11.井原西鶴集。近代日本文学大系. 第3卷.国民図書, 昭949 p.
- 12.鈴木敏也.西鶴の研究.天佑社, 大正366 p.
- 13.谷脇理史.井原西鶴 :浮世の認識者.新典社, 1987.278 p.
- 14.市川通雄.井原西鶴の世界.笠間書院, 1976.269 p.
- 15.The artistic features of 人口庭園 “A fake garden” of Abe Tomoji
Javokhir ABUBAKIROV1 Dilafuz MUKHIDDINOVA2 Society and innovations
Special Issue – 4 (2021) / ISSN 2181-1415
- 16.Peculiarities of Kamakura Period Literature in Japanese Literature .Javokhir Soatulla Ugli Abubakirov Central Asian journal of literature, philosophy and culture. Volume: 03 Issue:04 April 2022

17. “Abe Tomoji as a theorist of Modernism” Javokhir Abubakirov “The American journal of social science and education innovations” (ISSN-2689-100x)
<https://doi.org/10.37547/tajssei/volume02issue11-30> 28.11.2020

INTERNET SAYTLARI:

18. <https://www.jstor.org/stable/29753692>
19. <http://www.jazzsoda.com/haruki.htm>
20. http://www.ttcbn.net/no_second_life/archives/17900
21. <http://www005.upp.so-net.ne.jp/Kaede02/sakuhin2/norway.html>
22. <http://d.hatena.ne.jp/yagian/20110923/1316721100>